

*Шульська Н. М.,**кандидат філологічних наук,**доцент кафедри соціальних комунікацій**Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки**Римар Н. Ю.,**асистент кафедри славістичної філології, педагогіки та методики викладання**Білоцерківського національного аграрного університету*

ПОРУШЕННЯ НОРМ УЖИВАННЯ СЛОВСПОЛУЧЕНЬ У СУЧАСНИХ ДРУКОВАНИХ ЗАСОБАХ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ

Анотація. У статті представлено лінгвістичний аналіз помилок, наявних у друкованих українських засобах масової інформації регіонального і всеукраїнського рівня. Виявлено, що основними причинами низької грамотності журналістських текстів друкованих українських ЗМІ є політичні, ментальні та економічні чинники. Ситуацію погіршення мовної культури сучасних газет зумовлює нестача відповідних фахівців у вітчизняних редакціях, адже тепер журналіст виконує функцію коректора та літературного редактора. Дуже часто, готуючи матеріал, такі працівники користуються електронними редакторськими сервісами, які зазвичай недосконалі. З іншого боку, великий обсяг інформації та дуже швидкі темпи її передавання не завжди позитивно впливають на грамотність публікацій журналістів.

Окреслено ступінь мовного ризику синтаксичних аномативів, зокрема тих, які виникають на рівні словосполучення в журналістських текстах. Увесь ненормативний матеріал, виявлений на сторінках досліджуваних газет, класифіковано відповідно до сучасного поділу мовних помилок. Проаналізовано також частотність аномативів кожного типу та з'ясовано причини їхньої появи. У практичному аспекті наукової розвідки запропоновано правильні синтаксичні форми словосполучень для вдосконалення процесу редагування та підвищення рівня мовної грамотності друкованих ЗМІ. Для вирішення поставлених у статті завдань дібрано фактичний матеріал у спосіб суцільного мовного обстеження всеукраїнської газети «День» за 2014–2016 роки та волинських періодичних видань «Волинь», «Сім'я і дім», «Віче», «Волинська газета», «Луцький замок» та «Волинські новини» за 2015–2016 роки. У дослідженні реалізовано порівняльний аспект, адже проаналізовано медіатексти всеукраїнського видання та регіональних ЗМІ, схарактеризовано спільні та відмінні особливості лінгвокартини досліджуваних матеріалів щодо вживання різних форм словосполучень. Під час аналізу встановлено, що на рівні словосполучення найбільш помилкобезпечними є місця, пов'язані з уживанням невідповідних до контексту прийменників (зокрема, прийменника *по*). Ненормативними часто є підрядні утворення, серед яких переважають випадки порушення норм керування у словосполученні. Менш чисельними є такі помилки: заміна одних прийменників іншими, опущення або ж їх невмотивоване використання.

Ключові слова: помилка, аноматив, друкований ЗМІ, газета, словосполучення, синтаксис, редактор.

Постановка проблеми та її зв'язок із важливими науковими завданнями. Мовне унормування в багатьох медіатекстах на сторінках газет та в інтернет-виданнях часто абсолютно не відповідає чинним правописним правилам. А це своєю чергою часто викликає сміх у читача, який потребує сьогодні не лише якісної інформації, але і її кваліфікованого представлення. Друковані ЗМІ – чи не найпопулярніші видання в будь-якій країні. Вони мають високий рівень довіри серед населення як з погляду змісту, так і форми, оскільки дуже часто малокомпетентні у сфері мовної культури читачі беруть за зразок правильності *те, що написано в газеті*, професіонали ж, навпаки, критично підходять до подання публіцистичних матеріалів. Слушно з цього приводу зауважують Г.П. Євсєєва і В.С. Єгорова: «Часто саме газета стає мовним взірцем для своїх читачів. Одними з найвищих мовних авторитетів для сучасного українця є засоби масової інформації, зокрема газети і журнали. Тому підвищується відповідальність працівників друкованого видання за мовне оформлення газетних матеріалів, через які читач вдосконалює не лише свої орфографічні та синтаксичні навички, а й підвищує культуру мовлення» [1, с. 65]. Медіапрацівники – перші, хто відображають рівень мовної культури всієї держави або ж навіть і формують його. Окрім того, друковані ЗМІ повинні унормувати літературну мову, а не засмічувати її словесними покручами. Мова газет мусить бути нормативною, літературною й стилістично виваженою. Проте чимало періодичних видань не відповідає критеріям грамотності. З огляду на це постає гостра потреба вдосконалення процесу редагування, підвищення рівня правописної культури в сучасних друкованих ЗМІ, чим і зумовлена актуальність нашого дослідження. У публікації Р. Шостака «Грамотна газета: комплімент чи оксюморон?» на «Детекторі медіа» вказано на основні причини недотримання мовного стандарту в сучасних українських газетах, який значно нижчий, ніж навіть у радянські часи. По-перше, це багатовекторні політичні намагання надати українській мові статусу пасербиці в рідній країні на всіх рівнях функціонування і застосування державної мови. Окрім політичних і ментальних чинників, автор публікації вказує також на економічні проблеми, бо, як він говорить, за знання української мови ще нікому в Україні не доплачують до зарплати, а журналістам й поготів [2]. Ситуацію мовної неграмотності у ЗМІ формує нестача літературних редакторів і коректорів, адже зараз лише одиниці газет мають у штатному розписі ці посади. Якщо колись такі працівники у ЗМІ були дуже шанованими,

то тепер на них економлять, використовуючи для перевіряння журналістських матеріалів недосконалі електронні текстові програми-редактори.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанню мовної грамотності в періодичних українських ЗМІ присвячені наукові розвідки Т.Г. Бондаренко, яка розробила конструктивну типологію лінгвоанормативів на матеріалі газет [3; 4; 5], А.О. Капелюшного, який досліджував типологічні особливості журналістських помилок різного рівня [6; 7], І. Мариненко, котра проаналізувала пунктуаційні та граматичні ненормативні утворення на сторінках журналу «Український тиждень» [8], Л.В. Боярської, яка виявила помилкобезпечні зони в газеті «Урядовий кур'єр» [9]. Проблемні моменти лінгвокультури у ЗМІ вивчали в наукових студіях також О. Сербенська, З. Партико, В. Супрун, О. Пономарів, К. Накорякова, Т. Коваль та інші, які зробили неоціненний внесок у розвиток сучасної теорії та практики помилкології.

Т.Г. Бондаренко подає таку дефініцію аналізованого в дослідженні явища: «Помилка – це аноматив, тобто таке ненормативне лінгвоутворення, що виникає в результаті невмотивованого порушення літературної норми і є наслідком неправильних мисленневих операцій» [5, с. 11]. Дослідниця низкою своїх розвідок сприяла розвитку наукового дискурсу навколо теоретичної пресолінгвістики. Вона простежила типологічні ознаки ненормативних одиниць, обґрунтувала причини виникнення помилок кожного типу і розробила критерії виявлення їх під час редагування газетних текстів. Дослідниця слушно стверджує, що створення та використання редактором банку даних про основні помилкобезпечні місця – найтипівіші семантично та структурно зумовлені позиції, де найчастіше постає потреба у виборі варіантної (правильної / неправильної) лінгвоодиниці, її граматичного оформлення тощо [5, с. 14], може значно покращити процес редагування і підвищити якість журналістських текстів загалом. Г.П. Євсєєва і В.С. Єгорова переконані, що на особливу увагу заслуговує таке негативне явище в українській пресолінгвістиці, як американізація мовного простору ЗМІ, адже українсько-американський суржик уже став самостійним явищем інформаційного простору нашої держави [1, с. 70]. Особливості вживання зниженої лексики у мові друкованих ЗМІ та її вплив на норми літературної мови досліджено Н. Линником [10]. А.Ю. Яворський, вивчаючи мовні аномативи Кам'яниччини, побіжно згадує питання помилкових конструкцій на рівні словосполучень. Серед них – порушення норм керування в підрядних словосполученнях, ненормативне узгодження прикметників з іменниками тощо [11]. У наших статтях також представлений редакторський аналіз орфографічних, лексичних, синтаксичних лінгвоанормативів переважно на регіональному фактичному матеріалі (Н.М. Шульська [12; 13; 14]).

Як бачимо, в українській девіатології лише спорадично натрапляємо на наукові студії, присвячені аналізу помилкобезпечних місць на рівні синтаксису в журналістських текстах, зокрема утворень-словосполучень. З огляду на це представлена нами наукова розвідка актуальна й корисна не лише для лінгвістів, які вивчають аномативи в пресі, а й для літературних редакторів і журналістів-практиків.

Мета статті – здійснити лінгвістичний аналіз помилок, наявних у друкованих ЗМІ, та окреслити ступінь мовного ризику синтаксичних аномативів, зокрема тих, які виникають на

рівні словосполучення. Реалізація поставленої мети передбачила виконання таких завдань: виявити в газетних матеріалах приклади лінгвістичних відхилень на рівні словосполучення в тексті, класифікувати негативний мовний матеріал відповідно до сучасного поділу мовних аномативів, проаналізувати частотність помилок кожного типу та з'ясувати причини їхньої появи, простежити найтипівіші помилкобезпечні місця серед утворень-словосполучень, запропонувати правильні синтаксичні форми словосполучень для вдосконалення процесу редагування та підвищення рівня мовної грамотності друкованих ЗМІ.

Для вирішення поставлених у статті завдань дібрано фактичний матеріал у спосіб суцільного мовного обстеження всеукраїнської газети «День» за 2014–2016 рр. та волинських періодичних видань «Волинь», «Сім'я і дім», «Віче», «Волинська газета», «Луцький замок» та «Волинські новини» (останнє видання функціонує як друкований ЗМІ із 2016 р.) за 2015–2016 рр. Використання у розвідці зазначених джерел дослідження зумовлене необхідністю здійснити лінгвістичний аналіз журналістських помилок через порівняльний аспект мовної культури медіатекстів на регіональному і всеукраїнському рівнях, простежити спільні та відмінні особливості лінгвокартини сучасних газет.

Виклад основного матеріалу. Дослідуючи журналістські тексти на рівні словосполучення, необхідно говорити переважно про порушення норм керування, узгодження тощо. У газетних матеріалах трапляється чимало словосполучень, що порушують правила використання прийменників. Зокрема, зафіксовано конструкції, для вираження семантико-синтаксичних відношень яких ужито нехарактерні для певного контексту службові частини мови.

У газеті «День» виявлено численні помилки, пов'язані із вживанням прийменника *по* усупереч літературній нормі: *підняття по тривозі* (Д 4.03.14, 5) – треба: *за тривою*; *по відношенню до долара* (Д 4.03.14, 7) – треба: *щодо долара*; *по цій резолюції* (Д 10.04.14, 3) – треба: *за цією резолюцією*; *раз по раз* (Д 10.04.14, 10) – треба: *раз у раз* або *щоразу*; *по морально-етичних причинах* (Д 10.04.14, 10) – треба: *через морально-етичні причини*. У конструкціях *союзників по НАТО* (Д 15.04.14, 2), *по всій Європі* (Д 18–19.04.14, 24) прийменника *по* загалом можна уникнути (пор. *союзників НАТО, всією Європою*). *По його приїзду в Київ* (Д 15.04.14, 2) – треба: *після його приїзду*; *по цей день* (Д 8–9.04.2016, 4) – треба: *до сьогодні*; *по абсолютній більшості території* (Д 8–9.04.2016, 4) – нормативно: *на більшості території*; *по трьох каналах від спецслужб РФ* (Д 8–9.04.2016, 5) – потрібно: *на трьох каналах від*; *призначили головою Штабу АТЦ по звільненню будівлі СБУ* (Д 8–9.04.2016, 5) – доречно: *призначили головою Штабу АТЦ зі звільнення будівлі*; *сортувати текст по темам* (Д 8–9.04.2016, 10) – *за темами* тощо. Ще у всеукраїнському виданні простежено такі аналогічні аномативи у вживанні прийменників: *говорять на різних мовах* (Д 23.04.14, 3) (треба: *різними мовами*); *він може реагувати лише на виведенні санкцій на третій рівень і подальше нарощування військової присутності НАТО в прикордонних регіонах і країнах* (Д 15.04.14, 2) треба: *він може реагувати лише на виведення санкцій третього рівня і подальше нарощування військової присутності НАТО в прикордонних регіонах*.

Натомість зафіксовано випадки, де всупереч нормі опущено прийменники: *незважаючи тиск й усі можливі наслідки для*

свого побуту (Д 8.04.14, 10) (опущено прийменник на (незважаючи на); проголосувати в першому читанні Конституційну реформу (Д 18.02.14, 2) (треба: проголосувати за конституційну реформу в першому читанні); але найближчим часом не може бути й мови повернення до business as usual (Д 23.04.14, 3) (треба: мови про повернення) тощо.

Виявлено приклади заміни одного прийменника іншим: Він вживатиме всіх заходів до того, щоб кримськотатарський народ не поніс жодних додаткових страждань (Д 13.03.14, 2), де замість помилкового до потрібно вжити для; Але ж я сам дуже добре пам'ятаю, що серед тих, хто потрапив до будівлю СБУ в Луганську, були військові, які зовсім не виглядали як дилетанти (Д 8–9.04.2016, 5) – не до будівлю, а у будівлю (чи ж до будівлі); все залежить на технології (Д 8–9.04.2016, 10) – треба: залежить від тощо.

На сторінках волинської періодики помилки з ненормативним уживанням прийменників трапляються рідше. Фіксуємо конструкції з неправильним прийменником по: по плазмовий телевизор (Сід 12.02.2015, 2) – треба: за плазмовим телевизором; по казки (пор. до пивного клубу «Майдан» по казки ходять не щодня) (Сід 15.01.2015, 9) – треба: за казками; звертатись по допомогу й пораду (Сід 15.01.2015, 7) – потрібно: звертатись за допомогою та порадою; по Україні цей показник складає 14,6% (Сід 29.01.2015, 1) – треба: в Україні; по закінченні певного періоду (В 26.02–4.03.2015, 12) – треба: після закінчення певного періоду; по обличчю (пор. Льодяне повітря б'є по обличчю) (В 26.02–4.03.2015, 13) – треба: в обличчя; звертаються по допомогу (Сід 29.01.2015, 4) – треба: за допомогою; по змозі (В-Н 24.01.2015, 10) – треба: за можливості; роки по тому (Сід 15.01.2015, 8) – треба: роки після того; по перемоги – треба: за перемогами (ВН 17.03.2016, 20) тощо. Подібно і з конструкцією до звісток по перших загиблих (Сід 22.01.2015, 2), та цей аноматив можна кваліфікувати і як технічний, адже вставити в по одну літеру р і все буде правильно (про перших загиблих).

У словосполученнях урожай в цьому році (В 12–18.03.2015, 11), у 2016 році (ЛЗ 28.04.2016, 2) (і таких прикладів безліч) прийменника загалом потрібно уникнути – урожай в цьому році, 2016 року. Натомість простежено такі випадки, де всупереч нормі опущено прийменники: виникає потреба додатковому фінансуванні армії (Сід 29.01.2015, 3) (опущено прийменник в (потреба в додатковому фінансуванні); побувавши території (пор. Робочу поїздки Ківерцівщиною Володимир Гунчик завершив, побувавши території Ківерцівського міського сміттєзвалища) (ВГ 12.03.2015, 10) (опущено прийменник на – побувавши на території) тощо. Зафіксовано також приклад заміни одного прийменника іншим: час до часу (пор. яка час до часу була змушена тікати від диких подружніх сцен у рідний Париж) (Сід 12.03.2015, 13), де замість помилкового до потрібно вжити від.

У газеті «День» частотні аномативи, пов'язані із вживанням поряд кількох однакових прийменників, які обтяжують фразу та збіднюють писемне мовлення. Наприклад: Волонтери за три роки зібрали три мільйони гривень на лікування хворих на рак крові дітей (Д 18.02.14, 10) (треба: Волонтери за три роки зібрали три мільйони гривень для лікування хворих на рак крові дітей); вчора генсек ООН Пан Гі Мун виступив з посланням з нагоди 20-их роковин геноциду в Руанді (Д 8.04.14, 3) (треба: вчора генсек ООН Пан Гі Мун виступив із посланням до 20-х роковин геноциду в Руанді); ми поспілкувалися з диза-

йнером з Сімферополя Єлизаветою Б. (Д 8.04.14, 10) (треба: ми поспілкувалися із сімферопольським дизайнером Єлизаветою Б.); він може реагувати лише на виведенні санкцій на третій рівень і подальше нарощування військової присутності НАТО в прикордонних регіонах і країнах (Д 15.04.14, 2) треба: він може реагувати лише на виведення санкцій третього рівня та на подальше нарощування військової присутності НАТО в прикордонних регіонах тощо. Трапився аналогічний випадок із двічі вжитим ненормативним прийменником по: для цього існують операція «Хвиля» по недопущенню масових заворушень і «Фортеця» по захисту адміністративних будівель (Д 8–9.04.2016, 4), який доречно змінити так: для цього існують операція «Хвиля» із недопущення масових заворушень і «Фортеця» із захисту адміністративних будівель.

Такі непоодинокі негативні явища виявлені і в регіональних виданнях: Путін звинуватив НАТО в безпосередній участі в бойових діях в Україні (Сід 29.01.2015, 4) (прийменник в ужито тричі); рятувальники не дали добра на вихід на лід (В 26.02–4.03.2015, 8) (треба: рятувальники не дозволили виходити на лід); Народна команда нового головного тренера Віктора Богатиря має найсерйозніші наміри у цьому сезоні піднятися у рейтингу – виграти чемпіонат України з футболу серед клубів другої ліги і перейти у першу (ВН 2.04.2016, 10) можна замінити так: Народна команда нового головного тренера Віктора Богатиря має серйозні наміри цього сезону підняти свій рейтинг – виграти чемпіонат України з футболу серед клубів другої ліги і перейти в першу тощо.

У всеукраїнському виданні наявні численні помилки на рівні підрядних словосполучень, пов'язаних із порушенням норм керування. Простежено такі випадки: на посаду прем'єр-міністра Сергія Тігіпка (треба: Тігіпка) (Д 11.02.14, 2); мав величезне бажання імпоує (треба: імпоувати) (Д 11.02.14, 2); невідомо лідером (треба: лідерам) опозиції (Д 11.02.14, 5); перед пам'ятником Тарасу Шевченку (треба: Тарасові Шевченку або Тарасу Шевченкові) (Д 18.02.14, 2); Ліквідація Міністерства доходів і зборів України дуже несвоєчасне рішення, яке може призведе лише до поглиблення економічної ситуації в державі (Д 4.03.14, 6) (треба: Ліквідація Міністерства доходів і зборів України – дуже несвоєчасне рішення, яке може призвести лише до поглиблення економічної ситуації в державі); Незалежність України (треба: України) (Д 4.03.14, 9); Близького (треба: близько) 30 екземплярів (Д 4.03.14, 12); відповідальність за долю цієї резонансної і історичної справи на неї (треба: на ній) (Д 13.03.14, 2); робота (треба: роботу) виборчих діляниць було продовжено (Д 8.04.14, 3); у східних та південних областях України (треба: України) (Д 8.04.14, 4); сприятиме надання (треба: наданню) (Д 8.04.14, 6); 43 президента (треба: президенти) США (Д 8.04.14, 8); може реагувати лише на виведенні (треба: виведення) санкцій (Д 15.04.14, 2); останні роки (треба: останніми роками) він захопився живописом (Д 8.04.14, 8); упродовж останніх шість тижнів (треба: шести тижнів) (Д 15.04.14, 7); лист діячів культури на підтримку військових дій президента РФ Володимира Путіна в Україні і анексії (треба: анексії) Криму (Д 10.04.14, 10); мають нагоду почуте (треба: почути) «Країце» (Д 23.04.14, 2); ІХ Дні (треба: Днів) польського кіно (Д 23.04.14, 10); не повинна перевищували (треба: перевищувати) певний об'єм, певну кількість знаків (Д 10.04.14, 5); існують дві версії (треба: версії) щодо подій 6 квітня (Д 8–9.04.2016, 4); Донецьке СБУ захоплювати (тре-

ба: захоплювали) тричі (Д 8–9.04.2016, 5); містом Волноваха (треба: Волновахою) (Д 8–9.04.2016, 7); долучених до проєкту фахівці (треба: фахівців) (Д 8–9.04.2016, 10) тощо.

У цьому ж ЗМІ зафіксовано помилки в підрядних словосполученнях, що порушують норми узгодження прикметника з іменником. Наприклад: *влаштованому сумнівної* (варто: *сумнівною*) *медіа-компанією* (Д 15.04.14, 11); *було якимсь стримуючих* (нормативно: *стримуючим*) *фактором* (Д 15.04.14, 2); *притік іноземний* (потрібно: *іноземних*) *інвестицій* (Д 15.04.14, 6); *встановлено три державні мови – російська, українська і кримськотатарська* (треба: *російську, українську і кримськотатарську*); *робить життєздатною* *варіант* (Д 11.02.14, 2) (потрібно: *робить життєздатним* *варіант*); *мої аргументи про безумовну втрату українських туристів, про реальних проблеми з водою* (правильно: *про реальні проблеми*), *з електрикою в разі приєднання до Росії* (Д 13.03.14, 9) тощо.

У волинських друкованих ЗМІ на рівні підрядних словосполучень простежено такий негативний матеріал: *спричиняють порушенням сну* (пор. *Один із основних його симптомів – неприємні спогади, що переслідують військових, спричиняють порушенням сну, головні болі, серцеві напади*) (Сід 29.01.2015, 1) – треба: *спричиняють порушення сну; звернувся до Кабінету Міністрів України* (ВГ 12.03.2015, 7) – правильно: *звернувся до Кабінету Міністрів України; курував* (треба: *керував*) *відділ інформатизації* (ВГ 12.03.2015, 13) – варто: *керував відділом інформації; п'ємо тільки трав'яні чай* (Сід 12.03.2015, 12) – нормативно: *п'ємо тільки трав'яний чай; став найкращий* (пор. *Андрій Журавель став найкращий на міжнародній (!) олімпіаді з біології*) (ВГ 12.03.2015, 11) – треба: *став найкращим; їхньої стану* (пор. *При оцінці їхньої стану було виявлено, що близько 40% бомбосховищ – у неналежному стані*) (Сід 29.01.2015, 1) – правильно: *їхнього стану* тощо.

Висновки. Отже, на рівні словосполучення найбільш помилконебезпечними є місця, пов'язані з уживанням невідповідних до контексту прийменників (58%) та з підрядними словосполученнями (42% відповідно), із яких абсолютно домінують випадки порушення норм керування (69% з усіх зафіксованих анормативів у підрядних словосполученнях). Помилкові конструкції з невідповідними до контексту прийменниками дещо переважають на сторінках газети «День» (60%). Найчисленніші випадки ненормативного вживання прийменника *по* (58% від загальної кількості виявлених помилок у конструкціях із прийменниками), менш численні помилки заміни одних прийменників іншими, опущення або ж їх невмотивоване використання. На рівні підрядних словосполучень також переважають анормативи у всеукраїнському виданні (68% від усіх виявлених), найпродуктивніші з них явища, що засвідчують порушення норм керування (70% від усього негативного матеріалу серед підрядних словосполучень). Перспективними в цьому напрямі можуть бути дослідження, спрямовані на подальше вивчення синтаксичних помилконебезпечних місць у журналістських текстах друкованих ЗМІ на рівні простого і складного речення.

Умовні скорочення назв джерел:

Д – «День», щоденна всеукраїнська газета, виходить у Києві з вересня 1996 р.

В – «Віче», волинський тижневик, видають із 1996 року.

ВГ – «Волинська газета», газета, заснована 2000 року.

ВН – Волинські новини, інформаційне агентство, яке функціонує як друкований ЗМІ із 2016 р.

В-Н – «Волинь-нова», незалежна громадсько-політична газета, заснована у вересні 1939 року у Луцьку під назвою «Вільна праця».

ЛЗ – «Луцький замок», газета Луцької міської ради, видають у м. Луцьк з грудня 1995 р.

Сід – «Сім'я і дім», волинський тижневик, заснований 27 грудня 1996 року.

Література:

1. Євсєєва Г.П., Єгорова В.С. До питань культури мовлення в ЗМІ (на прикладі видань Дніпропетровщини). *Вісник Дніпропетровського університету. Серія «Мовознавство»*. № 11. 2011. Вип. 17. Т. 3. С. 65–72.
2. Шостак Р. «Грамотна газета»: комплімент чи оксюморон? *Детектор медіа*. URL: <https://detector.media/regionalna-presaonline/article/164575/2013-07-01-gramotna-gazeta-kompliment-chi-oksyumoron/>.
3. Бондаренко Т.Г. До проблеми феномену помилки. *Вісник Черкаського університету. Серія «Педагогічні науки»*. Черкаси : ЧДУ, 2001. Вип. 23. С. 10–13.
4. Бондаренко Т.Г. Синтаксичні анормативи у структурі словосполучення (на матеріалі мови преси). *Гуманітарний вісник* : всеукр. зб. наук. пр. Ч. 9 : Іноземна філологія. Черкаси : ЧДТУ, 2005. С. 143–147.
5. Бондаренко Т.Г. Типологія мовних помилок та їх усунення під час редагування журналістських матеріалів : автореф. дис. ... канд. філол. Наук : 10.01.08. Київ : Інститут журналістики КНУ ім. Т. Шевченка, 2003. 18 с.
6. Капелюшний А.О. Стилїстика. Редагування журналістських текстів : навчальний посібник. Львів : ПАІС, 2003. 542 с.
7. Капелюшний А.О. Типологія журналістських помилок Львів : ПАІС, 2000. 68 с.
8. Мариненко І. Види граматичних і пунктуаційних помилок на сторінках журналу «Український тиждень». *Стиль і текст* : науковий збірник / за ред. В.В. Різуна. Київ, 2011. Вип. 12. С. 104–114.
9. Боярська Л.В. Мовні помилки на сторінках ЗМІ (дослідження-моніторинг). URL: http://journalib.univ.kiev.ua/Movni_pom_na_st_zmi.pdf.
10. Линник Н. Вживання зниженої лексики у мові друкованих засобів масової інформації та її вплив на норми літературної мови. *Культура народів Причерномор'я*. 2004. № 49. Т. 2. С. 65–67.
11. Яворський А.Ю. Типові мовні помилки на сторінках друкованих ЗМІ Кам'янецьчини. *Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Серія «Філологічні науки»*. 2012. Вип. 29 (1). С. 121–125.
12. Шульська Н.М., Зінчук Р.С. Помилконебезпечні синтаксичні місця на сторінках друкованих ЗМІ. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського. Серія «Філологія. Соціальні комунікації»*. 2019. Т. 30 (69). № 1. С. 48–53.
13. Шульська Н.М. Редакторська культура сучасного медіатексту: лексичні анормативи. *Теоретична і дидактична філологія. Серія «Філологія»* : збірник наукових праць. Переяслав-Хмельницький, 2018. Вип. 28. С. 253–260.
14. Шульська Н.Н. Редакторская культура современных украинских СМИ. *Juvenis scientia* : научный журнал. 2016. № 2. С. 66–69.

Shul'ska N., Rymar N. Norm violation of the phrases usage in the modern print media

Summary. The article presents a linguistic analysis of the errors that occur in the printed local and pan Ukrainian mass media. It is revealed that the main reasons for the low literacy of the journalistic texts of the Ukrainian print

media are political, mental and economic factors. The situation of deterioration of the linguistic culture in the modern newspapers is caused by the lack of relevant specialists in the national editorial offices. After all, nowadays a journalist often acts both as a proofreader and as a literary editor. Very often, when preparing material, such employees use electronic editorial services, that are usually imperfect. On the other hand, the large amount of information and the very fast pace of its transmission do not always have a positive effect on the literacy of the journalists' materials.

The degree of linguistic risk of syntactic anormatives, in particular those that occur at the phrase-level in journalistic texts, is outlined. All non-normative material found on the pages of the investigated newspapers is classified according to the modern division of language errors. The frequency of errors of each type is also analysed in the example diagram, and the causes of the errors are found out. Among the practical aspects of this scientific work are the correct syntactic forms of word combinations to improve the process of editing

and improving the literacy of print media. In order to solve the tasks, set out in the article, actual material was selected in the way of the continuous linguistic survey of the Ukrainian newspaper "The Day" in the years 2014–2016 and Volyn periodicals "Volyn", "Family and Home", "Viche", "Volyn Newspaper", "Lutsk Castle" and "Volyn News" within the time span of 2015–2016. The comparative aspect is implemented in the study, since the media texts under investigation belong to local and pan Ukrainian mass media; the common and different features of the linguistic picture of the studied materials regarding the use of different forms of phrases are characterized. During the analysis it was found that the most error-likely phrases are those associated with the use of prepositions inappropriate for the context. Contractual entities are also often non-normative, mainly in case of violation of phrase coordination norms. Fewer errors occur in the replacement of prepositions, their omissions or unmotivated use.

Key words: error, anormatives, print media, newspaper, word phrase, syntax, editor.